

Informe parcial

Focus Àfrica

1. Introducció

La Direcció General i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament plantegen un diàleg sobre el futur de la cooperació catalana, amb l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible, adoptats per les Nacions Unides l'any 2015, com a referència.

Per a fer-ho, s'ha iniciat un procés participatiu que ha estat acompanyat per la Direcció General de Participació Ciutadana, i que ha proposat un debat ampli i innovador: tant des del punt de vista dels interlocutors, com de les matèries a tractar i els canals de participació. Així, s'ha intentat anar més enllà dels interlocutors habituals, i arribar a altres col·lectius, tant a Catalunya com als països socis, amb capacitat i voluntat de contribució al desenvolupament.

S'han tractat nous temes que formen part de l'Agenda global, i que fins ara havien rebut poca atenció; i s'han obert diferents possibilitats per a prendre part i fer aportacions al debat, de forma presencial i virtual. Els tres grans objectius han estat els següents:

- Aconseguir una visió pròpia sobre com ha de treballar la cooperació catalana al desenvolupament en relació amb l'Agenda 2030. És allò que anomenem Visió 2030.
- Sentar les bases del futur Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022.
- Ampliar i diversificar les relacions, i crear noves oportunitats de treball conjunt.

El procés participatiu ha constatat de diferents fases i canals, entre els quals es troben les sessions de debat que s'han realitzat a Catalunya. Els temes tractats responen a una lectura pròpia de l'Agenda 2030 i de les qüestions més rellevants que planteja, inclosa l'organització de la mateixa política pública de cooperació al desenvolupament i dels seus agents. S'han organitzat 23 sessions monogràfiques, per a les quals s'ha elaborat un guió de debat específic, i s'han adreçat tant a persones expertes com a la ciutadania en general.

Cada una de les sessions ha comptat amb la col·laboració en tasques de preparació i relatoria de la Fundació Pere Tarrés i el Gabinet Ceres.

El present document conté informació relativa al funcionament i resultats d'aquesta sessió, així com les recomanacions i els suggeriments recollits.

2. Informació general de la sessió

Eix temàtic:	<i>Visió transformadora. El nou marc on la cooperació catalana ha de construir una proposta per al canvi positiu.</i>		
Tema específic:	1.6 Focus sobre Àfrica	Tipus de sessió.:	Informació
Data:	29 d'octubre de 2018		
Perfil dels participants:	El grup de debat ha estat format per representants d'entitats, principalment ONG de cooperació		

3. Objectius de la sessió

L'objectiu d'aquesta sessió fou valorar l'enfocament geogràfic de la cooperació sobre el continent africà. Concretament, la sessió va abordar les següents qüestions:

- Quines i com haurien de ser les contribucions de la cooperació al desenvolupament, en el marc de l'Agenda 2030, per al desenvolupament i seguretat humana en els països de l'Àfrica?
- Com enfortir i dotar de sostenibilitat a les iniciatives locals de dones, per al seu apoderament i autonomia dins dels països amb més desafiaments en aquesta matèria?
- Com fer palanca i enfortir els processos de cooperació sud-sud a l'Àfrica des del nivell subestatal?
- Segueix sent l'enfocament de prioritització geogràfica la millor perspectiva per focalitzar els recursos de cooperació al desenvolupament a l'Àfrica?

4. Continguts de la sessió i dinàmica emprada

La dinàmica de la sessió va consistir en una introducció sobre el procés i una contextualització de la temàtica abordada per part la DGCD, i una breu explicació del que es faria durant la sessió, incloent-hi les regles del joc, per part de la Fundació Pere Tarrés.

Es van organitzar tres grups de discussió per tal de debatre els següents temes:

- En un primer debat, els participants van analitzar els punts forts i punts de millora sobre la temàtica (30 min), seguit d'una síntesi de les aportacions d'uns 10 minuts.
- En una segona part, els participants van elaborar una anàlisi de reptes, oportunitats i mitjans per complir amb les exigències de l'Agenda 2030 (40 minuts), seguida per una síntesi de les aportacions i una plenària (15 minuts).
- Finalment, es va requerir l'avaluació de la sessió, seguida de la cloenda.

5. Resultat de la sessió

5.1 Diagnosi del tema específic de la sessió

Punts forts

- L'enfocament geogràfic en relació amb l'Àfrica és força compartit pels participants en un context de pocs recursos. Això ha permès incrementar i assegurar un major impacte i eficàcia de l'ajuda catalana. La concertació geogràfica facilita un seguiment de l'impacte de l'ajuda molt més realista, econòmic i acurat.
- És un enfocament que va permetre continuar amb la cooperació catalana en un moment de crisi.
- L'especialització geogràfica va ser força valorada perquè va acompanyada per una especialització temàtica que permet una gran concentració de recursos, d'actors, de fer xarxa i de sinergies que d'altra manera no existirien. Si això es manté, pot aportar gran valor afegit a la cooperació a mitjà-llarg termini.

- A més, l'enfocament en la temàtica de gènere combinat amb l'enfocament geogràfic d'Àfrica ha permès a les entitats un gran aprenentatge.
- Ha facilitat una interlocució directa amb els governs tant nacionals com regionals i locals, i establir una co-responsabilitat a l'hora d'executar els projectes.
- Ha ajudat a disposar d'una organització i especialització dels actors a Catalunya, facilitant la trobada de socis i aliances en altres països d'Europa.
- La concentració de recursos ajuda a l'efectivitat dels projectes, tenint en compte l'escassetat de recursos. Afavoreix la capacitat de crear sinergies i xarxes entre les entitats que treballen al territori, compartint capacitats.

Punts a millorar

- Permetre una major incidència de les entitats en els plans anuals de cooperació, ja que actualment l'espai de participació en els plans anuals és força reduïda.
- Evitar que les prioritats dels plans anuals no depenguin del canvi de govern. Si al Pla director hi ha establerts uns països prioritaris, cal que restin també en els plans anuals.
- Evitar vincular la política de cooperació amb altres polítiques com les de comerç i migració.
- A Occident el tema de gènere és un tema amb molta força. En països musulmans, en canvi, pot generar una certa resistència. Per tant, caldria que es treballés de forma més respectuosa i des d'una mirada més neutra antropològicament i aproximada a la realitat del context.
- Incrementar la pressió per al compliment de les convencions de drets humans mitjançant la condicionalitat de l'ajuda a la no vulneració massiva de DH.
- Superar la dificultat de les petites entitats per encabir-se en els plantejaments del Pla director.
- Encara persisteix un gran desconeixement entre els actors que actuen en un mateix territori i seria convenient buscar instruments per posar-los en contacte.

- Aprofitar l'experiència i professionalitat d'actors que treballen en països no prioritaris però que reuneixen els requisits per esdevenir països prioritaris.
- L'enfocament geogràfic deixa fora una sèrie d'actors que no treballen en aquestes zones de concertació geogràfica però que, en canvi, poden tenir gran especialització en la temàtica.
- Tot i haver-hi un enfocament geogràfic, aquest s'adreça sovint a zones rurals, quan els grans reptes en un futur pròxim estaran a les zones urbanes atès el creixement poblacional.
- Les mateixes entitats de cooperació tenen dificultats per passar de l'enfocament assistencialista a un enfocament més transformador i sostenible.
- No hi ha capacitat per donar resposta a situacions d'emergència (Àfrica pateix alt risc d'experimentar situacions d'emergència).
- Limitacions de l'enfocament temàtic actual (EGIBDH), que deixa fora altres temes considerats de més urgència a l'Àfrica, com per exemple la salut. Caldria establir com a tema prioritari la salut universal.
- El treball en zones de frontera no és una prioritat, i és on probablement hi ha les concentracions poblacionals amb més dificultats. I és també on es podria potenciar la cooperació descentralitzada i/o triangular (nord-sud-sud) en el continent africà.
- No es fomenta el treball en noves línies de projectes.
- Persisteix una coordinació multi-actor força feble, entre agències a Catalunya i sobre el terreny. En el millor dels casos, són espais creats *ad hoc* sense un plantejament a llarg termini.
- Evitar que les actuacions es basin en enfocaments europeus o occidentals no adaptades al context local, i que comportin canvis culturals.

Taula: Resum de punts forts i punts a millorar

Punts forts	Punts a millorar
<ul style="list-style-type: none"> • L'enfocament geogràfic assegura més impacte, seguiment i eficàcia de l'ajuda • Fer cooperació en moments de crisi • Reforç de l'enfocament temàtic • Aprenentatge de les entitats • Interlocució directa amb les contraparts • Especialització i ús del valor afegit • Concertació de recursos 	<ul style="list-style-type: none"> • Poca participació en els plans anuals • Plans afectats pels canvis electorals • Evitar vincular la política de cooperació a polítiques comercials i migratòries • Enfocaments sensibles al context • Manca de coordinació sobre el terreny • Desaprofitament de l'expertesa de les entitats que treballen en altres països • Exclusió d'ONG que treballen en altres països • Abordatge dels reptes de les zones urbanes • Passar d'un enfocament 'caritatiu' a un enfocament basat en la sostenibilitat • Incorporar un enfocament transfronterer • Limitacions en innovació amb altres línies de projectes

5.2 Tendències de futur de cara a l'Agenda 2030

Reptes

- Fomentar els projectes *micro*, per la riquesa del valor humà que aporten.
- Coordinare entitats petites i mitjanes a través de l'aprenentatge i la cooperació.
- Esclarir com es desvincula la política d'immigració de la cooperació internacional.
- Incloure tots els actors que treballen en el terreny.
- Continuar treballant per arribar al 0,7% d'ajuda oficial al desenvolupament.
- Ampliar el concepte de cooperació catalana, més enllà dels projectes de l'ACCD, incloent-hi la cooperació que fan altres actors més enllà de l'Administració pública.
- Temes com la població mundial, les *megàpolis*, que ja són desastres urbanístics, queden fora de l'actual enfocament.
- Assumir i afrontar el repte demogràfic en la política de cooperació.
- Treure més profit d'experiències com els agermanaments.

Oportunitats

- Hi ha hagut un augment de pressupost en els últims 2-3 anys.
- Concentració geogràfica.
- Aprofitar el coneixement més enllà dels recursos econòmics, i aprofitar l'avantatge que donen les oficines de suport.
- Aprofitar partenariats entre l'ACCD i altres entitats europees.
- Les relacions entre l'ACCD i les entitats i administracions públiques al territori.
- Les remeses dels migrants per al desenvolupament dels països.
- L'ACCD pot ajudar aportant coneixements en gestió de residus, planificació urbana, gestió d'aigua, etc.. I també des de les empreses privades.

Mitjans

- Les institucions del govern podrien ajudar a fer prospeccions en altres zones o països o ajudar a fer projectes a entitats que no treballen en zones prioritàries.
- Incorporar una línia de finançament a projectes transfronterers en el territori africà.
- Incrementar la sensibilització de les entitats més petites.
- Suport a la recerca amb més recursos financers.
- Promoure els instruments de comunicació per al desenvolupament.
- Potenciar l'educació per al desenvolupament.
- Incorporar i coordinar la cooperació descentralitzada en els municipis.
- Explorar i, si cal, incloure actors privats com a vies de finançament.
- Obrir noves delegacions per part de l'ACCD en països on també es fa cooperació. Co-responsabilitat amb països amb què es treballa.
- Les remeses es valoren com un instrument positiu per a la reducció de la pobresa.
- Promoure l'educació vocacional i la formació universitària per fer front al repte demogràfic.
- Incloure el sector de l'agricultura per cobrir la manca d'aliments, per exemple, donant suport a l'agricultura periurbana.

Taula: Resum de reptes, oportunitats i mitjans

Reptes	Oportunitats	Mitjans
<ul style="list-style-type: none"> • Reconeixement dels projectes micro • Coordinació entre entitats de cooperació • Desvincular les polítiques d'immigració i les polítiques de cooperació • Inclusió de tots els actors • Assolir el 0,7% • Ampliar el concepte de cooperació catalana • Temes de creixement poblacional i creixement urbà • Demografia • Aprofitament d'experiències 	<ul style="list-style-type: none"> • Increment del pressupost • Concertació geogràfica • Aprofitar el coneixement i les relacions entre els actors • Les remeses dels migrats com a motor de desenvolupament • Aprofitament d'experiències en altres sectors de la Generalitat 	<ul style="list-style-type: none"> • Suport a entitats que no treballen en els països de concertació • Línia de finançament per a la cooperació sud-sud/transfronterera • Sensibilització de les entitats • Recerca • Educació per al desenvolupament • Coordinar millor la cooperació descentralitzada • Participació del sector privat • Noves delegacions • Més importància a les

		<p>remeses</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incloure sectors com l'agricultura i l'educació vocacional
--	--	---